**THE CONSTRUCTION OF İSTANBUL AND
TURKEY DISCOURSE IN THE CONTEXT OF
2019 MAYORAL ELECTIONS IN GERMAN
MEDIA: THE *BILD* NEWSPAPER CASE**

Alman Medyasında 2019 Yerel Seçimleri Üzerinden Üretilen

İstanbul ve Türkiye Söylemi: *Bild* Gazetesi Örneği¹

İrem ATASOY²

Abstract

Every society has its own realities about specific themes, cases and structures. These realities are produced and modified or dissolved (if necessary) by discourses. The fundamental system which is used by the construction of discourse is language. However, discourses are created and perceived on the basis of both verbal and non-verbal signs. Today there are many scientific theories and methods that research how and why discourses are constructed. The linguistic oriented Critical Discourse Analysis (CDA) is one of them. CDA focuses on the role of the language in the production or reproduction of discourse and deals with power, dominance, ideology, othering such as polarization between US and THEM. CDA studies are mainly based on media texts to examine the representations of specific events, actions or situations. The reason for this is the dominant role of media on production of its own discourse and the power to reach every level of society by using the various sources of mass medium. The aim of this study is to find out the discourse about Istanbul and Turkey in German media. The corpus is comprised of news that are published in Germany's highest circulation newspaper *Bild* in the first six months of 2019, which deal with Istanbul city and Turkey. The news have been examined with the CDA methods of Teun van Dijk (2013; 2015) and Norman Fairclough (2003; 2012). Moving towards the representation of Istanbul in selected news, this paper tries to determine the discourse about Turkey in the German newspaper *Bild*.

Keywords: *Media, discourse, critical discourse analysis, newspaper news, İstanbul*

¹ Bu makale 18-20 Eylül 2019 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenen II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (CONGIST'19) adlı kongrede sunulan "Alman Medyasında İstanbul Söylemi: *Bild* Gazetesi Örneği" başlıklı sözlü bildirinin genişletilmiş ve düzeltilmiş halidir.

² Dr., İstanbul Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, irem.atasoy@istanbul.edu.tr

Öz

Her toplumda belli konular, durumlar ve yapılar hakkında kabul gören gerçeklikler vardır. Bu gerçeklikler söylemler aracılığıyla üretilir ve gerektiğinde değiştirilir ya da tamamen yok edilir. Söylemin inşasında kullanılan en temel dizge, bireyler arasında iletişim kuran ve onların yönlendirilip kontrol edilmelerine imkân sağlayan dildir. Bununla birlikte söylem sadece dilsel öğelerden oluşan bir alan değildir, tam aksine dil dışı göstergeleri de içeren bir bütündür. Günümüzde söylemlerin hangi amaçla ve nasıl üretildiğini inceleyen farklı araştırma yöntemleri bulunmaktadır. Bunlardan biri dilbilim temelli bir yaklaşım olan eleştirel söylem çözümlemesi yöntemidir. Söylemi dile odaklanarak ele alan bu yaklaşım, güç, ideoloji, ötekileştirme ile BİZ ve ONLAR kutuplaşmasını açıklamayı ve yorumlamayı hedefler. Eleştirel söylem çözümlemesi yöntemiyle yürütülen araştırmalarda ağırlıklı olarak gazete metinleri incelenmektedir. Söylem üzerine yapılan çalışmaların bu tür metinlere yoğunlaşmasının başlıca nedeni medyanın yararlandığı farklı iletişim araçları sayesinde toplumun her kesimine ulaşabilmesinden ve ürettiği söylemlerle gerçekliklerin oluşturulmasında önemli bir yere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu çalışmanın amacı Alman medyasında İstanbul ve Türkiye hakkında nasıl bir söylemin kurgulandığını ortaya çıkarmaktır. İnceleme nesnesi olarak Almanya'nın günlük tirajı en yüksek günlük gazetesi olan *Bild*'de 2019 yılının ilk yarısında yayınlanan ve İstanbul ile Türkiye'yi konu alan haber metinleri seçilmiştir. Seçilen haberler Teun van Dijk (2013; 2015) ve Norman Fairclough (2003; 2012) tarafından geliştirilen eleştirel söylem çözümlemesi yöntemleriyle çözümlenerek İstanbul'un ve İstanbul üzerinden Türkiye'nin ilgili Alman gazetesinde nasıl gösterilmeye çalışıldığı ortaya çıkarılmıştır. Yapılan çözümlemelerden elde edilen sonuçlar, bütüncede incelenen haberlerde İstanbul ve Türkiye hakkında politik duruma bağlı olarak değişen olumlu ve olumsuz olmak üzere iki farklı söylem üretildiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Medya, söylem, eleştirel söylem çözümlemesi, gazete haberleri, İstanbul*

GİRİŞ

Almanya ve Türkiye arasındaki politik ilişkiler, 19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu döneminde yürütülen ve İstanbul'da ortaya çıkan Batılılaşma hareketi ekseninde başlayarak bu iki ülkenin Birinci Dünya Savaşında müttefik olması şeklinde devam etmiştir. 1930'lara dek Türkiye'de özellikle İstanbul'dan Almanya'nın çeşitli şehirlerine çok sayıda öğrenci, sanatçı ve mimar eğitim için gitmiştir. İkinci Dünya Savaşı öncesinde ve esnasında ise Almanya'dan İstanbul ile Ankara'ya birçok bilim insanı gelmiş ve Türkiye'deki üniversitelere yeni kürsüler açarak akademinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır (Koçak, 1991: 38). Savaş sonrasında özellikle 1960'lardan itibaren Almanya, Türkiye'nin kırsal kesiminden gelen yoğun bir işçi göçü ile karşı karşıya kalmıştır. Almanya'nın söz konusu dönemde yalnızca Türkiye'den değil, diğer ülkelerden de işçi alması sonucunda ülkedeki yabancıların sayısı artmaya başlamış ve bu kişilere yönelik zaman zaman ırkçılığa varan olumsuz önyargılar oluşmaya başlamıştır. Günümüzde bu durum halen göçmenlerin entegrasyon sorunu adı altında değerlendirilmekte ve bazı Alman politikacılar ile medya organları tarafından olumsuz yönde eleştirilmektedir (Orendt, 2010: 171).

En fazla misafir işçinin Türkiye'den gelmesiyle bağlantılı olarak Almanya'da Türkiye ve Türkler hakkında çeşitli görüşler ve tartışmalar ortaya çıkmıştır. Bunun temel nedenlerinden biri Türkiye'den Almanya'ya göç eden Türk profilin değişmiş olmasından kaynaklanmaktadır (Orendt, 2010: 167). Önceki yıllarda İstanbul gibi büyük şehirlerden eğitim amacıyla giden ve belli bir süre kalıp dönen eğitilmiş, zengin Türklerin yerini, misafir işçi statüsünde gelen ve Almanca bilmeyen Türkler almıştır.

Yabancıların Almanya'da sorun olarak algılanmaya başlamasıyla birlikte özellikle Türklerin ve Türkiye'nin medya ya da politika söylemleri aracılığıyla ülkedeki çeşitli ekonomik

sıkıntıların kaynağı veya gelecek için tehlike olarak gösterildiği görülmektedir. İşçi göçünün bu anlamda iki ülke arasındaki ilişkileri ve birbirleri hakkındaki söylemlerini, 1960 öncesiyle karşılaştırıldığında tamamen farklı bir boyuta taşıdığı söylenebilir. Almanya'nın Türkiye'ye uyguladığı vize alma zorunluluğu veya Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği konusundaki duruşu bu söylemlerin görünür olduğu alanlara birer örnek olarak gösterilebilir (Özden, 2013: 1).

Yukarıda kısaca değinilen iki ülke arasındaki görece uzun bir geçmişe dayalı çok yönlü ilişkilerin ışığında bu çalışmada Alman medyasında son dönemde İstanbul ve Türkiye hakkında nasıl bir söylem üretildiğinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

1. Söylem, Dil ve İdeoloji İlişkisi

Söylem, en genel anlamıyla iktidara göre şekillenerek kamusal alanı biçimlendiren ve toplumlarda sosyal, politik, ekonomik ya da kültürel alanlarda gerçeklik üretilmesine olanak sağlayan bir olgu olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda söylem tarihsel bir yapıya sahiptir ve sosyal pratiklere ilişkin süreçleri içermektedir. Bireylerin dünyayı nasıl alımlayacakları, öteki ile olan ilişkileri, ait olacakları taraf, toplumdaki koşullar ve durumlar söylem aracılığıyla belirlenir ve kontrol edilir. Bununla birlikte söylem ile toplumdaki koşullar ve durumlar arasında iki yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Söylemler bir yandan toplumu, koşulları ve durumları belirleyerek şekillendiren baskın bir konuma sahipken, diğer bir yandan da toplum, durumlar ve koşullar tarafından biçimlenmektedir (Fairclough, 2001: 3). Sürekli devinim içerisinde bulunan hareketli ve aktif bir yapısı bulunmaktadır. Dolayısıyla söylem, oldukça karmaşık bir oluşumdur ve tarih boyunca çeşitli disiplinlerin araştırma konusu olması sonucunda kavramın tanımına yönelik farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır.

Foucault, söylem kavramına güç ve dil bağlamında yaklaşır ve söylemi hegemonya tarafından yönetilen bir düşünme biçimi olarak tanımlar (Foucault, 1983: 43). Bu tanıma göre söylem, güce hizmet eden ve aynı zamanda ona karşı direnen bir konumdadır. Söylem ve güç arasındaki bu diyalektik ilişkiyi Foucault şöyle açıklar: "Söylem gücü iletir ve üretir; onu güçlendirir, ama ayrıca yok eder ve açığa çıkarır, kırılğan hale getirerek onu engellemeyi mümkün kılar"³ (Foucault, 1978: 101). Foucault'a göre gücün toplumda çeşitli gruplar arasında sürekli dolaşım içinde olması, mutlak güç diye bir olgudan bahsedilmesini olanaksız kılmaktadır. Farklı gruplar arasındaki güç mücadelesinin sadece dil düzleminde gerçekleşebildiğini savunan Foucault, önceden söylenmiş ve var olmuş olan dilin, sonradan söylenebilecek olan her şeyi ancak genel dilbilimsel bir çerçeve içinde belirleyebileceğini belirtir (Foucault, 2006: 370).

Dil, bir iletişim aracı olarak toplumsal yaşama, o toplumun pratik bilinci olarak yerleşmiştir. Bireyler iletişimde bulunurken dil dizgesinin kendilerine sunduğu sayısız anlam yığını arasından o anın bağlamına en uygun olanı seçerler. Bu dilsel seçimler hem dil kullanıcılarının bildirişimdeki konumunu hem de toplumdaki sosyal pratiklerin nasıl temsil edileceğini gösterirler. Her dil kullanımı söylemleri, toplumu ve güç ilişkilerini üretir ve gerektiğinde dönüştürür (Yağcıoğlu, 2002: 27). Dolayısıyla dil, bireyler arası iletişimi sağlamanın yanı sıra aynı zamanda kişilerin, söylemlerin ve sosyal pratiklerin kontrol edilmesi amacıyla da kullanılan bir araçtır.

³ İlgili alıntının Türkçe karşılığı bulunmamaktadır. Çevirisi İrem Atasoy tarafından yapılmıştır. Orijinali şöyledir: Discourse transmits and produces power; it reinforces it, but also undermines and exposes it, renders it fragile and makes it possible to thwart it.

Üretim ve kontrolünün dile bağlı olması nedeniyle söylem, dilbilim alanında uzun yıllardır incelenen bir araştırma konusudur. Söylem kavramı, dilbilimde dilin sözlü ya da yazılı kullanım biçimi olarak tanımlanmaktadır (Fairclough, 1995: 94; Yağcıoğlu, 2002: 4; Mills, 2007: 9; Devran, 2010: 25; Jäger & Zimmermann, 2010: 129). Bu tanıma göre her söylem belli bir konuya ilişkin gerçeklik yaratılmasına olanak sağlayan dilsel eylemde bulunma biçimidir.

Söylemlerin oluşmasında dil dışında etkili olan belli toplumsal ya da kurumsal durumlar ve koşullar vardır. Söz konusu durum ve koşullar ile söylem arasında eşdizimsel, çift yönlü bir ilişki vardır. Fairclough bu karşılıklı bağlantıda olma durumunu “söylemin diyalektiği” olarak adlandırır ve söylemin toplumsal ya da kurumsal durumlarla koşullara bağlı olarak şekillenirken, aynı zamanda toplumsal veya kurumsal durumlarla koşulları kurguladığını belirtir (Fairclough, 2001: 3; 2003: 29; 2012: 60).

Söylemin toplumsal olanı etkileme ve değiştirebilme özelliği, ideolojiyle de ilişkili olduğuna işaret etmektedir (Fairclough, 1995: 142-144). Van Dijk tam da bu nedenle söylemi ideoloji ekseninde ele alır ve söylem üretimindeki dil kullanımının daima ideolojik bir boyutu olduğunu savunur (Van Dijk, 2011: 389; 2013: 8; 2015b: 4). Van Dijk’a göre bireyler sadece belli ölçütlere göre ideolojik olarak gruplaşabilmektedir. Bu ölçütler şöyle sıralanmaktadır (Van Dijk, 2011: 386):

- Kimlik: BİZ kimiz? Kimler bizim gruba dahil (değil)?
- Etkinlikler: Ne yapıyoruz? Görevlerimiz neler?
- Amaçlar: Ne istiyoruz?
- Kurallar ve Değerler: Bizim için iyi veya kötü olan nedir?
- İlişkiler: DİĞERLERİ olarak adlandırdıklarımızla ne tür bir ilişkimiz var?
- Kaynaklar: Gücümüzün kaynağı nedir?

Bireyler yukarıda sıralanan ölçütlere göre çeşitli gruplara dâhil olurlar ve o grupların ideolojisinin uygun gördüğü toplumsal kimlikleri, sosyal pratikleri ve inanç sistemini benimsemeye başlarlar. Farklı ideolojileri benimseyenleri ise ötekileştirirler. Bu durum doğrudan bireylerin dil kullanımına yansımaktadır. Bildirişim esnasında dil dizgesinden yapılan seçimler, kişilerin etkilendiği ideolojiden izler taşır. Örneğin bir doktor ve hastası arasında geçen konuşmada doktor güçlü ve belirleyici, hasta ise güçsüz ve ikincil bir konumdadır. İki kişi arasındaki bu ilişkinin arka planında, önceden belirlenmiş ve meşrulaştırılmış, bir tarafın diğerinden üstün olduğunu varsayan bir uzlaşım vardır. Her iki taraf da birbiriyle iletişimde bulunurken içselleştirdikleri ideolojiye uygun dilbilgisel, sözdizimsel yapıları ve sözcükleri kullanırlar (Kress, 2012: 37). Dil kullanımı bu anlamda ideolojilerin yapılandırılması ve yaygınlaştırılmasında da önemli bir işleve sahiptir, ancak herhangi bir ideolojinin toplumsal boyutta kabul görmesi söylem ile sağlanmaktadır. Dolayısıyla dil, ideoloji ve söylem arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır.

2. Eleştirel Söylem Çözümlemesi (EŞÇ)

Günümüzde söylemlerin hangi amaçla ve nasıl üretildiğini inceleyen farklı çözümleme yöntemleri bulunmaktadır. Bunlardan biri dilbilim temelli bir yaklaşım olan eleştirel söylem çözümlemesidir⁴. Söylemi dile odaklanarak çözümleyen bu yaklaşım, toplumdaki güç, ideoloji, ötekileştirme ile BİZ ve ONLAR kutuplaşmasını ortaya çıkarmayı ve yorumlamayı hedefler.

⁴ Çalışmanın geri kalan bölümlerinde Eleştirel Söylem Çözümlemesi yerine EŞÇ kısaltması kullanılacaktır.

Söylemi eleştirel açıdan ele alan dilbilim çalışmaları 1970'li yıllardan beri yürütülmektedir. ESÇ'nin günümüzdeki en önemli temsilcileri, Norman Fairclough, Teun van Dijk, Siegfried Jäger ve Ruth Wodak olarak bilinmektedir. Bu araştırmacılar yaptıkları çalışmalarda söylemin ideoloji ve güç ekseninde hangi dilsel yapılarla nasıl örtük bir biçimde kurgulandığını ve toplumların söylem aracılığıyla nasıl denetim altına alındığını belirleyebilmek için farklı kuramlar geliştirmişlerdir.

Fairclough'a göre ESÇ söylemi toplumsal bir pratik olarak ele almalıdır ve bu bağlamda ESÇ alanındaki çalışmaların öncelikli amacı, söylemin bireyler üzerindeki etkileri hakkında farkındalık yaratmaktır (Fairclough, 2012: 6-8). Söylem çözümlemesine yönelik olarak geliştirdiği model Halliday'ın (2004) dizgeci işlevsel dilbilgisi yaklaşımına dayanmaktadır ve inceleme nesnesi, söylemsel amaçla oluşturulmuş her türden sözlü veya yazılı metindir. Metinlerdeki dilbilgisi, sözdizim ve sözcük kullanımı düzlemine odaklanan bu anlayışa göre metin üretiminde kullanılacak olan dilsel öğelerin seçiminde üç temel etken bulunmaktadır; bunlar sosyal pratikler, sosyal yapılar ve sosyal aktörlerdir (Fairclough, 2003: 23). Örneğin bir metinde belli bir grubun yabancı düşmanı veya vatansever olarak gösterilmesi o metnin kim tarafından (sosyal aktör, ör: gazeteci), hangi söylemde (sosyal pratikler, ör: ırkçılık söylemi) ve hangi kurumda (sosyal yapı, ör: gazete) oluşturulduğuna bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Fairclough'ın ESÇ yaklaşımında söylem, metin, söylemsel pratik ve sosyo-kültürel pratik boyutlarıyla ele alınır (1989: 109-110; 2003: 24). Metin aşamasında tümce düzleminde dilbilgisi, sözdizim, sözcük türleri çözümlenir, söylemsel pratik aşamasında metin düzlemine geçilir ve metinlerarası bağlantılara bakılır, son olarak sosyo-kültürel pratik boyutu altında kurum, toplum, güç ve ideoloji ilişkisi incelenir ve söylemi belirleyen durum ile koşullar ortaya çıkarılır.

Van Dijk ESÇ çalışmalarında söyleme güç, toplumsal eşitsizlik ve ideoloji bağlamında yaklaşarak söylem incelemelerinde metindilbilim odaklı bir yol izler. ESÇ'yi çok disiplinli bir yaklaşım gerektiren bir araştırma alanı olarak tanımlayan Van Dijk'a göre söylem çözümlemesi yapmaktaki amaç, toplumdaki BİZ ve ONLAR karşıtlığında gizlenen örtük ideolojileri belirleyebilmektir (Van Dijk, 2015d: 63). Araştırmalarında çoğunlukla yazılı medya metinlerine yönelen Van Dijk'ın geliştirdiği çözümleme modeli, makro ve mikro düzeyde iki farklı yapıdan oluşmaktadır (Van Dijk, 2007: 10; 2015a: 468-469; 2015d: 71). Makro yapıların ilk aşamasında haberlerin konuları belirlenir ve tematik çözümleme yapılır. İkinci aşamada haberin haberin yayınlandığı medya organı politik ve sosyal arka planıyla bağlantılı biçimde şematik olarak incelenir. Mikro yapı çözümlemesinde tümce öğeleri, sözdizim, sözcük kullanımı düzleminde ayrıntılı bir analiz yapılır. Bu aşamada tümceler arası nedensellik ilişkileri, sözcüklerin düz ve yan anlamları incelenir, ayrıca haberin inandırıcılığı artırmak amacıyla olay örgüsü aktarılırken farklı kaynakların veya çeşitli sayısal verilerin kullanılıp kullanılmadığına bakılır. Yapılan çözümleme sonrasında haberde örtük biçimde yansıtılan ideolojik arka plan ortaya çıkarılır.

Jäger'in ESÇ yaklaşımı Foucault (1983) ve Link'in (1992) söylem teorilerini temel alarak bilgi⁵ ve söylem arasındaki karşılıklı ilişkiye odaklanır. Bu yaklaşıma göre bilgi, toplumda gücü elinde bulunduran belli gruplar tarafından üretilir, ancak bir bilginin toplumda gerçeklik olarak kabul görmesi için söylemsel bir yanı olması gerekir. Jäger'e göre ESÇ'nin amacı kamusal alanda geçerli olan bilginin ne olduğu, nasıl üretildiği, hangi araçlar üzerinden yayıldığı ve bu bilginin bireyler ile toplumlar üzerindeki etkilerini araştırmaktır (Jäger 2009: 29). Geliştirdiği çözümleme modeli dört aşamalıdır. İlk aşamada incelenecek

⁵ Burada "bilgi" sözcüğü ile bireyler tarafından gerçeklik olarak benimsenen anlamlar kastedilmektedir.

konu seçimi yapılacak veri tabanı oluşturulur. Bir sonraki aşamada söylem öbeği belirlenir. Üçüncü aşamada kurumsal bağlamın belirlenmesi, metnin yüzeysel çözümlemesi, dilsel ve retorik çözümleme, içerik ve ideoloji çözümlemesi ile yorumlamayı içeren ayrıntılı çözümleme yapılır. Dördüncü ve son aşamada söylem öbeği yorumlanır.

Wodak, ESÇ'nin söylemi tarihsel bir bakış açısıyla ele alması gerektiğini savunur. Bu anlayışa göre toplumdaki güç ilişkileri söylemsel olarak şekillenir ve ancak tarihsel bağlamda incelendiğinde anlaşılabilir. Wodak tam da bu nedenle ESÇ yerine "söylem-tarihsel yaklaşım⁶" kavramını kullanır (Wodak, 2015: 1-3). Söylem-tarihsel yaklaşım, söylemi kendi öz bağlamı içinde bir metin olarak inceler ve tarihsel arka planında diğer söylemlerle olan ilişkisine odaklanır. Wodak'ın geliştirdiği söylem-tarihsel yaklaşımdaki çözümleme ölçütlerine göre ilk olarak metin ve dil düzleminde analiz yapılır, ikinci aşamada metinlerarası ve söylemlerarası ilişkiler üzerinde durulur, bir sonraki aşama sosyal ve kurumsal bağlamın incelenmesini içerir, son aşama tarihsel ve sosyo-politik bağlamlar ele alınarak söylemin tarihsel boyutu ortaya konur (Wodak, 2015: 5).

3. Medya Söylemi

Medya, toplumdaki ekonomik, politik, kültürel vb. olaylar hakkında bilgi edinmemizi sağlayan temel bir veri kaynağıdır (Van Dijk, 1993: 249; 2015: 447). Hangi olayın haber değeri taşıdığı ilgili medya kuruluşu tarafından belirlenir ve o kurumun benimsediği ideolojinin uygun gördüğü bir filtreden geçirilerek topluma sunulur. Dolayısıyla haberin hazırlanması, nasıl, ne zaman ve hangi bağlamda sunulacağı, medya kurumunun yapısı tarafından şekillenmektedir. Medya, tam da bu nedenle kendi inşa ettiği ve temsil ettiği söylemle toplumda belli konularda gerçekliklerin kurgulanmasında, yaygınlaşmasında, kontrol edilmesinde ve gerektiğinde yeniden üretilmesinde etkin bir işlev üstlenir (Jäger, 2009: 117; Keller, 2011: 72; Van Dijk, 2015: 447).

Van Dijk'a göre haberler üzerinden kurgulanan medya söylemi hem gazeteciliğin hem de gazetecilerin profesyonel ideolojisinden izler taşır (Van Dijk, 2007: 23). Gazeteciler kendi profesyonel ideolojilerini medya söylemine aktarırken sadece bağlı bulundukları medya kuruluşunu değil, toplumda egemen olan hegemonik gücü de hesaba katmak zorundadır (Hall & Lumney & McLennan, 1981: 47; Van Dijk, 2011: 388). Bu anlamda medya söyleminde esas belirleyici olan iktidarın hangi grubun elinde olduğudur.

Gazeteciler herhangi bir olaya ilişkin kendi görüşlerini ve bağlı bulundukları medya kuruluşunun yaklaşımını gerçekliğe dönüştürmek için farklı yollara başvurabilirler. Örneğin bir haberde medya kuruluşunun karşılıklı güç ilişkisi içinde bulunduğu belli bir grubun olumlu özelliklerini örtük ya da açık biçimde vurgulayabilirler. Benzer şekilde karşıt görüşlü grupları kasıtlı olarak olumsuzlayabilirler ya da onlardan haber metninde hiç bahsetmeyebilirler. Haberin inandırıcılığını artırmak amacıyla sayısal verilerden yararlanabilir veya konuyla ilgili alanında uzman kişilerin açıklamalarına yer verebilirler. Bu sayede aynı olay farklı ideolojileri benimseyen medya kuruluşları tarafından zaman zaman değişik biçimlerde aktarılabilir.

Van Dijk'a göre medya söyleminin temelinde gruplar arası bir ötekileştirme stratejisinin gizlenmektedir. Medya metinlerinde bilinçli olarak grup içine olumlu, grup dışına olumsuz değerlerin yüklendiğini ve böylelikle farklı gruplar arasında BİZ ve ONLAR karşıtlığı yaratıldığını savunur (Van Dijk, 1993: 263; 2015b: 5; 2015d: 64). Van Dijk karşıt gruplar

⁶ Kavramın Türkçe karşılığı bulunmamaktadır. Çevirisi İrem Atasoy tarafından yapılmıştır. Orijinali şöyledir: The discourse-historical approach (Wodak, 2015).

arasında şekillenen bu kutuplaşmayı “ideolojik kare” adı verdiği dört temel ilke üzerinde açıklar (Van Dijk, 2011: 396):

Tablo 1. İdeolojik Kare

BİZle ilgili olumlu bilgiyi vurgula	ONLARla ilgili olumsuz bilgiyi vurgula
BİZle ilgili olumsuz bilgiyi gizle	ONLARla ilgili olumlu bilgiyi gizle

Yukarıdaki tablodan da açıkça görüleceği üzere haber metinlerinde BİZle ilişkili olumlu olan değerler öne çıkarılırken, ONLAR hakkındaki olumsuz yönler vurgulanmakta ve bununla birlikte BİZim olumsuz yönlerimizle ONLARın olumlu özellikleri de gizlenmektedir. Böylelikle olumlu değerler BİZ, olumsuz değerler ise ONLAR biçiminde sunulurken BİZ ve ONLAR karşıtlığı yaratılmaktadır.

4. EŞÇ Çalışmalarına Genel Bir Bakış

EŞÇ yöntemiyle 1970’lerden bu yana yürütülen araştırmalarda ağırlıklı olarak gazete metinleri incelenmektedir. Söylem üzerine yapılan çalışmaların bu tür metinlere yoğunlaşmasının başlıca nedeni medyanın yararlandığı farklı iletişim araçları sayesinde toplumun her kesimine ulaşabilmesinden ve ürettiği söylemlerle gerçekliklerin oluşturulmasında önemli bir yere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu çalışmada Alman medyasındaki İstanbul ve Türkiye söylemi ele alındığı için EŞÇ çalışmalarına ilişkin olarak da yalnızca bu konuya yönelik yurtdışında ve Türkiye’de gerçekleştirilmiş olan bazı araştırmaların sonuçlarına değinilecektir.

Mora (2009), “Turkey and Turks in German Media” başlıklı çalışmada Alman medyasında Türkiye ve Türklerin nasıl gösterildiğini ele almıştır. Bütüncesi *Die Tageszeitung*, *Die Welt Online*, *Süddeutsche Zeitung*, *Die Frankfurter Allgemeine Zeitung* ve *Spiegel Online* adlı gazetelerde 2008-2009 yılları arasında Türkiye ve Türkler üzerine yayınlanan haberlerden oluşmaktadır. Mora araştırmasında ilk olarak Türk-Alman ilişkilerinin tarihsel arka planına değinerek geçmişten günümüze Almanya’daki Türk ve Türkiye algısını ele alır. Yaptığı çözümleme sonucunda Alman medyasını temsilen seçtiği ilgili gazetelerde Türkiye ile Türklerle ilgili haberlerde “terör”, “cinayet”, “başörtüsü”, “alkol yasağı” gibi olumsuz anlamlar içeren sözcüklerinin stratejik biçimde tekrarlandığını ve bununla bağlantılı olarak Türklerin tembel, disiplinsiz, Almanca öğrenmeyi reddeden, şiddete meyilli, geri kalmış ve Avrupa için tehdit unsuru biçiminde gösterildiğini belirtir (Mora, 2009: 621-622).

Schau’nun (2009), *Medien und Migration im Kontext türkischer Zuwanderer* adlı araştırması Almanya’da yaşayan Türklerin entegrasyon sorununun medyada nasıl yansıtıldığı üzerinedir. Çalışmasının bütüncesinde televizyon haberlerinden yararlanan Schau, yaptığı çözümlemede Alman televizyon kanallarında Türklerin Alman toplumuna uyum sağlayamadıklarına yönelik haberlerin yapıldığını ve uyum sorunu üzerinden Almanya’da yaşayan Türklerin olumsuzlandıklarını bulgular (Schau, 2009: 5-6).

Alman medyasında Türkiye ve Türkleri inceleyen bir başka çalışma da Turk’un (2012), *Türkiye ve Türkler Söylemi: Bild Gazetesi Örneği* başlıklı yüksek lisans tezidir. İnceleme nesnesi 2010 yılının ilk altı ayında Alman *Bild* gazetesinde Türkiye ve Türkler üzerine yayınlanan haberleri kapsamaktadır. Bütüncedeki haberler Jäger (2009) tarafından geliştirilen EŞÇ modeline göre çözümlenmiştir. Haberlerin analizinden elde edilen sonuçlara göre Almanya’da yaşayan Türkler arasında Alman toplumuna uyum sağlayanlar ve sağlamayanlar şeklinde bir “ben” ve “öteki” ayrımı yapılmaktadır. *Bild* gazetesi Alman geleneklerine entegre olanları “Türk-Alman” olarak nitelendirirken, diğerlerini doğrudan

“Türk” olarak tanımlamaktadır (Türk, 2012: 97). Yazar ayrıca *Bild* gazetesinde Türkiye ve Türklerle ilgili haberlerin neredeyse yarısında sadece suç, şiddet, namus cinayeti, zorla evlilik gibi konuların işlendiğini ve bu eylemlerinin stratejik biçimde yinelenerek Türklerin olumsuzlandığına değinir (Türk, 2012: 101).

Olszok (2017) *Das Türkeibild im deutschen Pressediskurs: die Berichterstattung über den Fall Deniz Yücel* başlıklı lisans tezinde Alman basınında Deniz Yücel davasına ilişkin haberlerde kurgulanan Türk imgesini inceler. Araştırmasında bütüncü olarak *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *Süddeutsche Zeitung* ve *Die Tageszeitung* gazetelerinde 2017 yılının Şubat ve Mart aylarında yayınlanan 26 haber metni Jäger’in (2009) ESÇ yöntemiyle çözümlenmiştir. Yapılan çözümleme sonrasında Alman yazılı basınında Deniz Yücel davası üzerinden olumsuz bir Türkiye imajı çizilmeye çalışıldığı belirlenmiştir. Olszok çalışmasında Türkiye’nin incelediği gazetelerde “basın özgürlüğü eksikliği”, “ifade özgürlüğü eksikliği” ve “terör” kavramları üzerinden olumsuzlandığını ve Almanya ile Türkiye arasında BİZ ve ONLAR karşıtlığını yaratıldığını ortaya koymuştur (Olszok, 2017: 61).

5. Bütüncü

Alman medyasında İstanbul’un ve bu şehir üzerinden Türkiye’nin nasıl temsil edildiğinin belirlenebilmesi, öncelikle medya söyleminde etkili olan yayın araçları arasından bir sınırlama yapılmasını zorunlu kıldığı için bütüncünün oluşturulmasında ilk dikkate alınan ölçütlerden biri, seçilecek medya aracının mümkün olduğunca geniş bir kitleye ulaşabilmesiydi. Ulaşılabilirliğin yanı sıra, geriye dönük bir tarama yapılabilmesi ve çözümlenecek haberlerin bulunabilmesi için söz konusu medya aracının erişime açık bir arşivi de olmalıydı. Bir diğer ölçüt ise çalışmanın kuramsal temelini oluşturan eleştirel söylem çözümlemesi yönteminin ilgili yayın aracında iletilen metinler üzerinde uygulanabilirliği idi. Tüm bu ölçütler doğrultusunda incelemede gazetelerden yararlanılmasına karar verildi.

Günümüzde Almanya’da günlük ya da haftalık olarak hem basılı hem de çevrimiçi yayınlanan 35 ulusal gazete⁷ bulunmaktadır. Bunlar arasında günlük satış oranı en yüksek olanı, *Bild* adlı günlük gazetedir. *Bild* gazetesi Almanya’nın en önemli çevrimiçi istatistik kurumu olan Statistika’nın⁸ verilerine göre 2019 yılının ilk altı ayında yaklaşık 1,5 milyon satışla Almanya’da en çok satan ve okunan gazetedir. Alman basınında oldukça geniş bir yelpazeyi temsil etmesi ve günlük tirajının yüksekliği bakımından bu çalışmada incelenecek olan İstanbul ve Türkiye hakkındaki haberlerin *Bild* gazetesinden alınmasına karar verilmiştir.

Araştırmanın bütünlüğünü sağlayabilmek ve doğru bir çözümleme yapabilmek için seçilecek haberlerin yayınlandığı tarih aralığının sınırlandırılması gerekiyordu. Jäger’in (2009: 294) gazetelerde belli konular hakkında yayınlanan haberlerin zaman içerisinde kendini yinelenmeye başladığı görüşünden hareketle 2019 yılının ilk altı ayındaki (01.01.2019-30.06.2019) haberler inceleme kapsamına alınmıştır.

⁷ Almanya’da yayınlanan ulusal gazeteler hakkında ayrıntılı bilgi için bk.: “Überregionale deutsche Zeitungen”: <https://www.zeitung.de/ueberregionale-zeitungen/>, son erişim tarihi 21.08.2019.

⁸ Alman gazeteleri satış oranları istatistikleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için bk.: “Ranking der auflagenstärksten überregionalen Tageszeitungen in Deutschland im 2. Quartal 2019”: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/73448/umfrage/aufgabe-der-ueberregionalen-tageszeitungen/>, son erişim tarihi 21.08.2019.

Haberlerin yayınlanacağı medya organının ve tarih aralığının belirlenmesinden sonra bu gazetede İstanbul üzerinden temsil edilen Türkiye'yi ortaya çıkarabilmek adına metin türü düzleminde de bir seçim yapılması gerekiyordu. Bu aşamada görece daha nesnel bir görüşü yansıtacağı için yalnızca haber metinlerinin bütüncüye dahil edilmesine karar verilmiştir. Köşe yazıları ya da doğrudan yazarın kişisel yorumlarını içeren metinler ise kapsam dışı bırakılmıştır. Seçilen haberlerin tamamı ilgili gazetenin çevrimiçi yayınlanan versiyonundan alınmıştır. Araştırmada basılı versiyon yerine çevrimiçi gazetenin tercih edilmesinin nedeni, internet ortamında yayınlanan gazetelerin basılı olanlara göre çok daha sık güncellenmesi ve arşivleme olanakları sayesinde istenilen habere daha kolay ulaşma olanağı vermesidir.

Araştırmada incelenecek olan İstanbul ve Türkiye'ye yönelik haberlere erişebilmek için *Bild* gazetesinin çevrimiçi arşivindeki 2019 yılında yayınlanan haberler "İstanbul", ile Almanca'da "Türkiye", "Türkçe" ve "Türk" anlamlarına gelen "Türkei", "Türkisch", "Türke" sözcükleriyle taranmıştır. Taramada magazin ya da spor konularını içeren hafif haber metinleri⁹ bütüncenin dışında bırakılmıştır. Bunun nedeni bu tür metinlerin politika, dünya ya da ekonomi sütunlarındaki haberlerle karşılaştırıldığında sosyal sorunlara değinmemesi ve farklı işlevler¹⁰ taşımalarıdır. Bu ölçüte göre yapılan taramada ilgili gazetenin politika sütununda, başlıklarında ve/veya ana metninde İstanbul ile yukarıda sıralanan diğer sözcükleri içeren toplam 48 habere ulaşılmıştır. Sonrasında bu haberlerin konuları belirlenmiştir. Bunlar arasında 30 haber, "2019 İstanbul Yerel Seçimleri" konusundadır. Geri kalan 18 haber arasında belli bir konu bütünlüğü sağlanamadığı için inceleme kapsamından çıkarılmıştır. Böylelikle bu çalışmada *Bild* gazetesinde 2019'un ilk altı ayında yayınlanan 2019 İstanbul yerel seçimlerini konu alan 30 haberin incelenmesine karar verilmiştir.

6. Araştırma Yöntemi

Bir metin türü olarak gazete haberleri en genel anlamıyla geçmişte yaşanmış, güncel veya gelecekte gerçekleşmesi öngörülen herhangi bir olay hakkında belli bir okuyucu kitlesini tarafsız bir çerçeveden bilgilendirmeyi amaçlayan ve okurları zaman zaman çeşitli eylemlerde bulunmaları konusunda yönlendiren metinlerdir (Hackl-Rößler, 2006: 31; Fasel, 2008: 30). Geleneksel olarak her haber metni başlık, alt başlık ve metinden oluşmakla birlikte zaman zaman metin içerisinde ara başlık ya da spotlara da yer verilebilmektedir. Haber metinlerinin ESÇ yöntemiyle çözümlemesine yönelik farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Jäger söylem çözümlemesinde araştırılan konuya göre farklı kuram ve yöntemlerden destek alınması ve incelenecek söylem alanına uygun yöntemsel araçlarının oluşturulması gerektiğini savunur (Jäger, 2009: 172-173).

Bütüncedeki gazete haberlerin analizinde Teun van Dijk (2013; 2015) ve Norman Fairclough (2003; 2012) tarafından geliştirilen ESÇ modellerinden yararlanılmıştır.

⁹ Haber metinleri ciddi ve hafif haberler olarak ikiye ayrılmaktadır. Ciddi haber metinleri toplumu doğrudan ilgilendiren ekonomi, politika, spor veya kültürel haberlerden oluşurken, hafif haber metinleri magazin ve eğlence konularını içermektedir (Burger, 2005: 211).

¹⁰ Metinler türlerine göre bilgilendirme, çağrı, yükümlülük, iletişim kurma ve beyan etme olmak üzere beş farklı işlev taşırlar (Brinker, 1997: 108-117).

Tablo 2: Söylem Çözümleme Modeli

Yukarıdaki tabloda yer alan ölçütler her iki kuramcının çözümleme modelinin birleştirilmiş bir versiyonudur. Haberler üzerinden söylem üretimine etki eden iç içe geçmiş farklı boyutlar bulunmaktadır. Van Dijk (2013; 2015) ve Fairclough (2003; 2012) birbiriyle bağlantılı bir küme biçiminde değerlendirdikleri bu boyutların tamamını söylemin parçası olarak kabul ederler. Bu bakımdan ikisinin çözümleme modeli benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmada kullanılacak olan çözümleme modeli üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama olan makro yapı ölçütü altında haberin yayınlandığı basın organı ve konusu bulunmaktadır. Bu ölçütte, çözümlenecek olan haberlerin yayınlandığı medya aracının kısa tarihçesi, ağırlıklı olarak ne tür haberlerin yayınlandığı, hedef kitlesi ve siyasi yönelimleri ile incelemede ele alınan haberlerin konusu hakkında bilgiler verilir. Mikro yapı ölçütünde ise haber metnindeki tümce ögeleri (özne, tümleç türleri, yüklem), sözcük türleri (adlar, sıfatlar, eylemler, yabancı dildeki sözcükler), yinelemeler (açık yineleme, örtük yineleme), tamlamalar (ad tamlaması, sıfat tamlaması) ile dolaylı ve doğrudan anlatım yer almaktadır. Son aşamada makro ve mikro yapı çözümlemesinden elde edilen bulgularla birlikte gazetenin ilgili haberlerde ürettiği söylem öbeğine ulaşılır.

7. Uygulama ve Bulgular

Bu bölümde ilk önce bütüncede yer alan haber metnlerinin makro düzeyde yapısını oluşturan yayın organı ve haberin konusu, ardından da mikro düzeyde yapı çözümlemesinden elde edilen sonuçlar üzerinde durulacaktır. Çalışmada çözümlenen 30 haber metninin tamamının analizleri oldukça kapsamlı ve uzun olduğu için uygulama kısmında, incelenen tüm haberler yerine belli haberlerden seçilen örneklerle yer verilmiştir.

7.1. Makro Yapı Çözümlemesi

Yayın Organı

Bild, Hinrich Springer ve oğlu Axel Springer tarafından 1946'da kurulan Axel Springer Verlag bünyesinde günlük olarak yayınlanan bir Alman bulvar gazetesidir (Kruip, 1999: 71). İlk baskısı 24 Haziran 1952'de yayınlanmıştır. 1996 yılından bu yana *Bild* gazetesinin

çevrimiçi versiyonu da günlük olarak yayınlanmaktadır. Gazetenin adı Almancada “resim” anlamına gelmektedir. *Bild* gazetesinin kuruluşundan bu yana en dikkat çeken özelliği de resimlerin geniş yer kapladığı sayfa düzenidir. Bu gazete, yayınladığı haberlerde kullandığı büyük ebatta görseller, kısa metinler ve çoğunlukla büyük puntolu kırmızı renkle yazılmış manşetleriyle Alman basınına yeni bir mizanpaj anlayışı getirmiştir. *Bild*’in yayınladığı haberlerdeki dil kullanımına bakıldığında toplumun her sosyal kesiminden bireylerin rahatlıkla ve hızlıca okuyup anlayabileceği düzeyde hazırlanmış basit ve gündelik dildeki ifadelerin tercih edildiği görülmektedir.

Haberin Konusu

Türkiye’deki yerel yönetimlerin belirlenmesi için 31 Mart 2019 tarihinde yerel seçimler yapılmıştır. Seçimlere CHP ve İyi Parti, “Millet İttifakı”, AKP ve MHP ise “Cumhur İttifakı” adı altında birleşerek katılmışlardır. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı aday olarak Millet İttifakı Beylikdüzü Belediyesi eski başkanı Ekrem İmamoğlu’nu gösterirken, Türkiye Cumhuriyeti 27. ve son başbakanı Binali Yıldırım Cumhur İttifakı’ndan aday olmuştur. Seçim sonuçlarına göre İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere Türkiye’nin altı büyük şehrinde Millet İttifakı’nın adayları kazanmıştır. Sonuçların açıklanmasından sonra Cumhur İttifakı partileri Yüksek Seçim Kurulu’na İstanbul’daki seçimle ilgili itirazda bulunmuşlardır. Gelen itirazları değerlendiren YSK İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Seçimini iptal ederek 23 Haziran 2019 tarihinde yenilenmesine karar vermiştir. YSK’nın kararı, başta CHP ve İyi Partiye destek veren politikacılar olmak üzere, sanatçılardan ve halktan tepki görmüştür. 23 Haziran 2019’da yinelenen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçimleri, Millet İttifakı aday Ekrem İmamoğlu’nun ikinci kez kazanmasıyla sona ermiştir.

7.2. Mikro Yapı Çözümlemesi

Bütüncenin mikro düzeydeki yapı çözümlemesinde ilk olarak haberlerin tamamında kısa ve orta uzunluktaki tümceler kullanıldığı saptanmıştır. Gazetenin karmaşık tümce yapılarından kaçınan bu tercihi, haberlerin rahatça okunabilmesini ve anlaşılabilmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda *Bild* gazetesinin haber dilinin oldukça basit ve gündelik konuşma diline yakın olduğu görülmektedir.

Tümce türlerine yönelik ayrıntılı incelemede haber başlıklarında ve ana metinlerde yoğun olarak eksilteli ve bildirme tümcelerinin bulunduğu belirlenmiştir. Eksilteli tümce yapılarının tercih edilmesinin nedenleri, gazetenin okuyuculara haberlerin konuları hakkında en kısa yolda bilgi vermek ve onları metni okumaya yönlendirmek istemesinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer neden ise Almanca’nın dil yapısının bu tür tümceler kullanıma uygun olmasıdır. Bununla birlikte haberlerin içeriği hakkında çok daha ayrıntılı bilgiler verilirken yalnızca bildirme tümcelerine başvurulmuştur.

Mikro yapı düzleminde tümce düzeyinde yapılan çözümlemelerden elde edilen ilk bulgulardan hareketle İstanbul’un başlıklarla ana metinlerde hangi dilsel öğelerle bir arada kullanıldığı ve hangi kavramlar ya da kişilerle özdeşleştirildiği belirlenerek *Bild* gazetesinin ürettiği İstanbul söylemi ortaya çıkarılmıştır. Sonrasında aynı haberlerde Türkiye’nin hangi kurum, kavram veya kişiler aracılığıyla temsil edildiği bulgulararak İstanbul üzerinden kurgulanan Türkiye söylemine ulaşılmıştır.

Yapılan incelemede *Bild* gazetesinde İstanbul ve Türkiye hakkında 31 Mart 2019 ile 23 Haziran 2019 yerel seçimlerinin sonrasında farklı söylemler üretildiği belirlenmiştir. Söz konusu farklılıkları gösterebilmek için ilk önce 31 Mart 2019’da yapılan yerel seçimleri ve iptali sürecindeki haberler, ardından 23 Haziran 2019’da tekrarlanan yerel seçimlerin

sonuçlarının nihai açıklanmasından sonra yayınlanan haberlerden alınan örnekler üzerinde durulacaktır.

- (1) **Beschwerde** gegen Niederlage in **Istanbul** [04.04.2019]
(Türkçe karşılığı¹¹: İstanbul'da yenilgiye karşı şikâyet)
- (2) **Protestwelle** in **Istanbul** [07.05.2019]
(Türkçe karşılığı: İstanbul'da protesto dalgası)
- (3) **Kritik** an Wahlwiederholung in **Istanbul** [12.05.2019]
(Türkçe karşılığı: İstanbul'da seçimlerin tekrarına eleştiri)

Yukarıdaki örnekler *Bild* gazetesinde 31 Mart 2019 İstanbul Yerel Seçimleri konusunda yayınlanan bazı haberlerin başlıklarıdır. Bu başlıkların ilk ortak özelliği, tamamının eksiltili tümceler olmasıdır. Bir diğeri ise İstanbul'un başlıkların tümünde yer belirten tümleş konumunda kullanılmasıdır. Dikkat çeken bir başka bulgu da İstanbul'un olumsuz anlamlar içeren "Beschwerde/şikâyet", "Protestwelle/protesto dalgası" ve "Kritik/eleştiri" sözcükleriyle bir arada bulunmasıdır. İstanbul bu anlamda haberlerde iletilen eylemlerin gerçekleştiği yer olarak gösterilerek olumsuzlanmaktadır. Benzer bir durum haberlerin ana metinlerinde de karşımıza çıkmaktadır.

- (4) **Istanbul** erlebt nun wütende **Proteste** [07.05.2019]
(Türkçe karşılığı: İstanbul'da şimdi öfkeli protestolar yaşıyor)
- (5) Gegen die Entscheidung zur Annulierung und Wiederholung der Wahl hatten am Montagabend **Tausende** in **Istanbul** **protestiert** [09.05.2019]
(Türkçe karşılığı: Pazartesi akşamı binlerce kişi seçimin iptali ve tekrarına ilişkin kararı İstanbul'da protesto etti)

İstanbul bu örneklerde "Protest/protesto" sözcüğü ve "protestieren/protesto etmek" eylemi ile ilişkilendirilerek tehlikeli bir şehir olarak yansıtılmaya çalışılmaktadır. Bu tehlike ilk örnekte Almancada "öfkeli" anlamına gelen "wütend" sıfatı ile oluşturulan "wütende Proteste/öfkeli protestolar" tamalamasıyla pekiştirilmektedir. Burada ayrıca Almancada "şimdi/şu anda" anlamına gelen "nun" zaman zarfından da yararlanılarak protesto eylemi ve haberin yayınlandığı an arasında eş zamanlılık bağı kurulmaya çalışılmaktadır. Eylemin o anda gerçekleşiyor olması, okurların zihninde ne kadar süreceğinin belirsizliğini ve bu bağlamda olayların büyüüp daha tehlikeli bir hal alabileceğini çağrıştırmaktadır. Tehlikenin boyutları, ikinci örnekte Almancada "binlerce kişi" anlamındaki "Tausende" sözcüğüyle vurgulanmaktadır. Bu örnekteki protesto eylemi Pazartesi akşamı yapılmıştır ve halen devam ettiğine ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır, ancak protestoya katılan kişi sayısının binlerle ifade edilmesi, gerçekleşen olayın ve çağrıştırdığı tehlikenin büyüklüğüne gönderimde bulunmaktadır.

Bild gazetesinin İstanbul'daki bu olumsuzluklarla ilişkili tehlikeli durumun Türkiye'deki yansımalarından bahsederken benzer bir strateji benimsendiği ve Türkiye'yi İstanbul üzerinden olumsuzladığı görülmektedir. Olumsuz Türkiye söylemi, ilk olarak haber başlıklarında karşımıza çıkmaktadır.

- (6) **Vier Tote** bei Kommunalwahl in der **Türkei** [01.04.2019]
(Türkçe karşılığı: Türkiye'de yerel seçimlerde dört ölü)
- (7) **Schreckensnachrichten** aus der **Türkei** [01.04.2019]
(Türkçe karşılığı: Türkiye'den korkunç haberler)

¹¹ Çözümlemede yararlanılan tüm örnek tümcelerinin ve haber başlıklarının çevirileri İrem Atasoy tarafından yapılmıştır.

31 Mart 2019'daki yerel seçimlerin yapılmasından bir gün sonra yayınlanan bu iki örnek haber başlığı eksiltili tümcelerden oluşmaktadır. Türkiye her iki başlıkta da yer belirten tümleş işlevi taşımaktadır. Başlıkların ilkinde Türkiye Almancada "ölü" anlamına gelen "Tot" sözcüğü ile birlikte kullanılmıştır. Ayrıca kaç kişinin öldüğü de sayısal olarak belirtilmektedir. Bu sayının tümcenin başında verilmesi haberin okuyucular üzerindeki etkisini pekiştirmeye yardımcı olmaktadır. Diğer başlıkta ise Türkiye ve "korkunç haberler" tamlaması arasında ilişki kurularak bu ülkede bir şeylerin ters gittiğine dair bir izlenim bırakılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye korkunç olayların yaşandığı bir ülke olarak yansıtılmaya çalışılmaktadır. *Bild* gazetesinin Türkiye'ye yönelik olumsuz bir gerçeklik üretme çabası haberlerin ana metinlerinde de açıkça görülmektedir.

(8) Die **Türken** sind **unzufrieden** [14.02.2019]

(Türkçe karşılığı: Türkler mutsuz)

(9) Die wirtschaftliche Lage in der **Türkei** wird **schlechter** [07.05.2019]

(Türkçe karşılığı: Türkiye'deki ekonomik durum kötüleşiyor)

(10) Die **Türkei** steckt in einer tiefen **Wirtschafts-** und **Währungskrise** [09.05.2019]

(Türkçe karşılığı: Türkiye derin bir ekonomik ve parasal krizin içinde bulunuyor)

Haberlerin ana metinlerinden alınan yukarıdaki örneklerden birincisinde Türkiye, kültürel yineleme aracılığıyla Almancada "Türkler" anlamına gelen "Türken" sözcüğü üzerinden temsil edilmekte ve Türklerin mutsuz oldukları belirtilmektedir. İlgili haberde mutsuzluğun kaynağı olarak ülkede uzun süredir yaşanan döviz ve borç krizi gösterilmektedir. 23 Mart 2019 seçimlerinden sonra yayınlanan diğer iki haberden alınan (9) ve (10) numaralı örnek tümcelerde Türkiye ekonomisinin kötüleştiği vurgulanmaktadır. Bu vurgu ilk tümcede Almancada "kötü" anlamına gelen "schlecht" sıfatı ile sağlanırken, diğer tümcede ise "kriz" anlamındaki "Krise" sözcüğü ile oluşturulan "Wirtschafts- und Währungskrise/ekonomik ve parasal kriz" tamlamalarından yararlanılmaktadır. Dolayısıyla Türkiye *Bild* gazetesinin önceden kurguladığı olumsuz İstanbul söylemiyle bağlantılı olarak mutsuz insanların yaşadığı, ekonomik krizde olan ve durumu gittikçe kötüleşen bir ülke olarak yansıtılmaktadır.

23 Haziran 2019'da tekrarlanan seçimlerin nihai sonuçlarının açıklanmasından sonra yayınlanan haberlerde ise İstanbul'a ilişkin daha olumlu bir söylem yaratılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu durum ilk olarak haber başlıklarında kendini göstermektedir.

(11) Erdoğan-Partei **verliert Istanbul** [23.04.2019]

(Türkçe karşılığı: Erdoğan'ın Partisi İstanbul'u kaybetti)

(12) AKP **verliert Istanbul** [23.06.2019]

(Türkçe karşılığı: AKP İstanbul'u kaybetti)

Bildirme tümcelerinin kullanıldığı yukarıdaki haber başlıklarında İstanbul nesne konumundadır. Her iki tümce de Almancada "kaybetmek" anlamına gelen "verlieren" eylemiyle kurulmuştur. İstanbul bu iki örnekte de olumsuz anlam içeren bir eylemle birlikte yer almasına rağmen aslında kaybetme eylemini gerçekleştiren özneler için ne kadar değerli olduğu vurgulanmaya çalışılmaktadır. İstanbul'un 2019 yerel seçimlerindeki önemi ana metinlerden alınan aşağıdaki örnek tümcelerde açıkça görülmektedir.

(13) Wer **Istanbul** gewinnt, gewinnt die **Türkei** [24.06.2019, 25.06.2019]

(Türkçe karşılığı: İstanbul'u kazanan Türkiye'yi kazanır)

(14) Wer **Istanbul** beherrscht, beherrscht die **Türkei** [24.06.2019, 25.06.2019]
(Türkçe karşılığı: İstanbul'a hükmeden, Türkiye'ye hükmeder)

Yukarıdaki örneklerden ikisinde de İstanbul ve Türkiye birbiriyle ilişkili olarak kültürel düzlemde sağlanan örtük yinlemeler üzerinden yansıtılmıştır. Tümceler her ikisinin de koşul bildirmesi İstanbul ve Türkiye'nin bir bütün olduğuna işaret etmektedir. Bu örneklerde haber başlıklarındaki olumsuzluk belirten "verlieren/kaybetmek" eylemi yerine olumlu anlamlar taşıyan "gewinnen/kazanmak" ve "beherrschen/hükmetmek" eylemleri tercih edilmiştir. Böylelikle İstanbul ve Türkiye ilişkisi üzerinden İstanbul'un 2019 yerel seçimlerindeki önemi vurgulanmaya çalışılmaktadır.

(15) **Spektakulärer Wahlsieg** der Opposition in **Istanbul** [24.06.2019]

(Türkçe karşılığı: İstanbul'da muhalefetin olağanüstü zaferi)

(16) **Volksfest-Stimmung** in **Istanbul** [24.06.2019]

(Türkçe karşılığı: İstanbul'da karnaval ruhu)

İstanbul, eksiltili tümce biçiminde oluşturulan yukarıdaki örnek başlıkların her ikisinde de yer belirten tümleç konumunda, olayların geçtiği şehir olarak bulunmaktadır. Birinci örnekte İstanbul, yerel seçimlere katılan ana muhalefet partilerinin kurduğu Millet İttifakının seçimlerde başarı kazandığı şehir olarak gösterilmektedir. Muhalefetin seçimlerdeki başarısını öne çıkarmak için Almandada "olağanüstü" anlamına gelen "spektakulär" sıfatından ve "zafer" anlamındaki "Sieg" sözcüğünden yararlanılarak "Spektakulärer Wahlsieg der Opposition/muhalefetin olağanüstü zaferi" tamlaması oluşturulmuştur. Böylelikle İstanbul'un 2019 yerel seçimlerindeki önemine gönderim yapılmaktadır. İkinci başlıkta İstanbul Almandada "karnaval" anlamındaki "Volksfest" sözcüğü ile ilişkilendirilerek, kutlamaların yapıldığı bir şehir olarak yansıtılmaktadır. Kutlamalardaki coşkunun haberlerin ana metinlerinde daha detaylı biçimde aktarıldığı ve çeşitli tümce öğeleriyle de vurgulandığı görülmektedir.

(17) In vielen Stadtteilen **Istanbuls feiern** die Menschen zur Stunde auf der Straße [23.06.2019]

(Türkçe karşılığı: İstanbul'un birçok semtinde şu anda insanlar sokakta kutlama yapıyor)

(18) Bis tief in die Nacht **feierten** die Menschen auf den Straßen **Istanbuls** den **Sieg** von Imamoğlu [23.06.2019]

(Türkçe karşılığı: İnsanlar İstanbul sokaklarında gecenin geç saatlerine kadar İmamoğlu'nun zaferini kutladılar)

(19) In **Istanbul feierten** Anhänger des neu gewählten Bürgermeistermeisters Ekrem Imamoğlu mit Autokorsos [24.06.2019]

(Türkçe karşılığı: Yeni belediye başkanı seçilen Ekrem İmamoğlu'nun destekçileri İstanbul'da araba kornalarıyla kutlama yaptılar)

Yukarıdaki örnek tümcelerde İstanbul yine yer bildiren tümleç işlevi üstlenmektedir. Örneklerin tamamında en dikkat çeken bulgu, tümcelerın öznelerrinin ortak bir eylemle birbirlerine bağlanmalarıdır. Bu Almandada "kutlamak" anlamına gelen "feiern" eylemidir. İlk örnekte Almandada belirsiz sayı sıfatı olarak kullanılan "birçok" anlamındaki "viel" sözcüğü ile İstanbul'da kutlamaların yapıldığı yerlerin fazlalığına ve eylemin büyüklüğüne vurgu yapılmaktadır. Tümcedeki "viel" belirsiz sayı sıfatıyla aynı zamanda kutlama yapan insan sayısına da örtük biçimde gönderimde bulunulmaktadır. Neyin kutlandığı bu örnekte belirgin değildir ancak diğer iki örnekte açıkça belirtilmektedir. İkinci tümcede seçimlerin sonucunda Ekrem İmamoğlu'nun yeni belediye başkanı olmasının kutlandığı, Almandada "İmamoğlu'nun zaferi" anlamına gelen "Der Sieg von Imamoğlu" tamlaması üzerinden

aktarılmaktadır. Bununla birlikte aynı tümcede “gecenin geç saatlerine kadar” anlamına gelen “Bis tief in die Nacht” sözcük öbeği ile kutlamaların ne kadar uzun sürdüğü gösterilmeye çalışılmaktadır. Böylelikle yapılan kutlamanın büyüklüğüne de örtük olarak gönderimde bulunulmaktadır. Bir sonraki örnekte ise İstanbul, kendisini işaret eden büyükşehir belediye başkanı Ekrem İmamoğlu üzerinden temsil edilmektedir. Ekrem İmamoğlu’nu betimlemek için bu tümcede Almancada “Yeni belediye başkanı seçilen” anlamına gelen “der neu gewählten Bürgermeister” tamlamasından yararlanılmıştır. Tamlamada kullanılan “neu/yeni” sıfatıyla İstanbul’da yeni bir şeylerin başlayacağına ilişkin bir çağrışım yaratılmaya çalışılmaktadır. Tümcedeki kutlama eyleminde araba kornalarının kullanıldığının belirtilmesi ise okurlara bu kutlamanın ne kadar coşkulu olduğunu düşündürmektedir.

İncelenen haberlerin ana metinlerde seçim sonuçlarına dair bazı Alman ve Türk siyasetçilerin konuyla ilgili görüşlerine de yer verildiği ve İstanbul’un bu kişilerin yaptıkları açıklamalar üzerinden de olumlandığı belirlenmiştir.

(20) Am Wahlabend sagte Imamoğlu: “In **İstanbul** werde es nun **Gerechtigkeit, Gleichheit, Liebe und Toleranz** geben” [24.06.2019]

(Türkçe karşılığı: Seçim akşamı İmamoğlu: “İstanbul’da artık sadece adalet, eşitlik, sevgi ve hoşgörü olacak” dedi)

(21) Der SPD-Politiker Thomas Oppermann schrieb: “In **İstanbul** siegt die **Demokratie**” [24.06.2019]

(Türkçe karşılığı: SPD’li Siyasetçi Thomas Oppermann: “İstanbul’da demokrasi kazandı” diye yazdı)

(22) Claudia Roth sagte: “**İstanbul** sendet ein unmissverständliches Signal für **Demokratie**” [24.06.2019]

(Türkçe karşılığı: Claudia Roth: “İstanbul demokrasi için net bir sinyal gönderiyor” dedi)

İlk örnekte İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçilen Ekrem İmamoğlu’nun seçim akşamı İstanbul hakkında yaptığı konuşma kaynak gösterilmiştir. Bu konuşmada yer bildiren tümleç olarak kullanılan İstanbul, olumlu anlamlar taşıyan “adalet”, “eşitlik”, “sevgi” ve “hoşgörü” sözcükleriyle ilişkilendirilerek bu kavramlarla nitelenmiştir. Almanya’yı uluslararası resmi ortamlarda temsil eden Thomas Oppermann ve Claudia Roth’un twitter paylaşımlarının verildiği diğer iki örnekte ise İstanbul ve “demokrasi” sözcüğü arasında bir bağlantı kurulmakta ve gazetenin İstanbul hakkında oluşturmak istediği olumlu söylem, Alman politikacıların konuya ilişkin değerlendirmeleri üzerinden pekiştirilmektedir. Gazetenin İmamoğlu’nun konuşmasını ve Alman siyasetçilerin tweetlerini olduğu gibi aktarması, bu kişilerin açıklamalarına katıldığına ve onlardan yana bir tutum benimsediğine de işaret etmektedir.

Bild gazetesinin 23 Haziran 2019 Yerel Seçimlerinin nihai sonuçlarının açıklanmasından sonra kurgulamaya başladığı yeni İstanbul söylemi üzerinden Türkiye hakkında da daha olumlu bir yaklaşımı benimsediği belirlenmiştir. Gazetenin bu yaklaşımı çeşitli Alman politikacılarının konuya ilişkin görüş ve açıklamalarına doğrudan anlatım kipinde yer verilen aşağıdaki örneklerde açıkça görülmektedir.

(23) Michael Roth schrieb auf Twitter: “Was für ein Mut machendes Signal für eine **demokratisch** lebendige **Türkei!**” [24.06.2019]

(Türkçe karşılığı: Michael Roth Twitter’da şöyle yazdı: “Demokratik yaşayan bir Türkiye için ne kadar cesaret verici bir işaret!”)

(24) FPD-Chef Lindner schrieb auf Twitter: “**Die Demokratie** in der **Türkei** lebt”
[24.06.2019]
(Türkçe karşılığı: FPD lideri Lindner Twitter’da şöyle yazdı: “Türkiye’de demokrasi yaşıyor”)

Bu örneklerde Almanya, Federal Meclisi Üyeleri Michael Roth ve Christian Lindner üzerinden temsil edilmektedir. Gazete, bu politikacıların Türkiye hakkındaki twitter paylaşımlarını olduğu gibi değiştirmeden aktarmıştır. *Bild*’in bu tercihi, politikacıların konuya ilişkin düşüncelerine katıldığının kanıtı olarak görülebilir. Örneklerin en dikkat çeken özelliği, her ikisinde de Türkiye ve demokrasi kavramı arasında bağlantı kurulmaya çalışılmasıdır. Bu bağlantı ilk örnekte demokrasiyi çağrıştıran “demokratisch/demokratik” sıfatı ile kurulan “demokratisch lebendige Türkei/demokratik yaşayan Türkiye” tamlaması üzerinden sağlanmaktadır. İkinci örnekte ise Türkiye yer bildiren tümleçtir ve demokrasinin yaşandığı ülke olarak sunulmaktadır. *Bild* gazetesi böylelikle ilk olarak İstanbul’u olumlayarak yeniden inşa etmeye başladığı olumlu Türkiye söylemini, Alman politikacıların sosyal medya iletileriyle de destekleyerek meşrulaştırmaya çalışmaktadır.

SONUÇ

Alman basınında kurgulanan İstanbul ve Türkiye söyleminin ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu çalışmada *Bild* gazetesinden 2019 yılının ilk altı ayında yayınlanan 2019 İstanbul Yerel Seçimleri konulu haberler ESÇ yöntemi ile çözümlenmiştir. İncelemiden elde edilen sonuçlar, bu gazetenin İstanbul’da iki kez tekrarlanan büyükşehir belediye başkanı seçim sonuçlarına bağlı olarak İstanbul ve Türkiye hakkında da iki farklı söylem ürettiğini göstermektedir.

31 Mart 2019 tarihinde gerçekleşen yerel seçimlerle iptali sonrasında yayınlanan haberlerde ve başlıklarında İstanbul’un yer belirten tümleç olarak kullanıldığı ve olumsuz anlamlar taşıyan çeşitli sözcüklerle ilişkilendirilerek sürekli protestoların, gösterilerin yapıldığı, kargaşa içinde, tehlikeli bir şehir olarak yansıtıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte *Bild* gazetesinin yerel seçimler bağlamında oluşturduğu bu İstanbul gerçekliği üzerinden olumsuz bir Türkiye söylemi üretmeye çalıştığı da bulgulanmıştır. İlgili dönemde çıkan haberlerde bilinçli olarak seçilip tekrarlanan olumsuz anlamlı çeşitli sözcük ya da sözcük öbekleri ve Türkiye arasında ilişki kurularak ülkede ters giden bir şeyler olduğu yönünde bir izlenim bırakılmaktadır. Bu belirleme, Alman basınında Türkiye’nin “suç”, “şiddet”, “terör” gibi kavramlarla özdeşleştirilerek sistematik bir biçimde olumsuzlandığını gösteren diğer dilbilimsel söylem araştırmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir (Mora, 2009: 621-622; Schau, 2009: 5-6; Turk, 2012: 101; Olszok, 2017: 61). Ayrıca *Bild* gazetesinin özellikle seçim sürecinde yaşanan ekonomik krize gönderimde bulunmak için zaman zaman sayısal verilerden ve kültürel yinelemelerden yararlandığı ve bu verilere dayanarak Türkiye’yi olumsuzlamaya yöneldiği gözlemlenmiştir. Böylece Almanya’da suç, şiddet ve terör gibi konular bağlamında zaten uzun bir süredir devam eden olumsuz Türkiye söylemi *Bild* gazetesinde İstanbul yerel seçimleri sürecinde inşa edilen olumsuz İstanbul söylemi üzerinden yeniden üretilerek doğrulanmıştır.

23 Haziran 2019’da tekrarlanan seçimlerin kesin sonuçlarının açıklanmasından sonra çıkan haberlerde *Bild* gazetesinin kurguladığı İstanbul ve Türkiye söyleminde olumsuzdan olumluya doğru bir değişim gözlemlenmiştir. Bu değişim ilk olarak haber başlıklarında fark edilmektedir. İstanbul, ilgili başlıklarda yer bildiren tümleç konumundadır ve olumlu anlamlar taşıyan sözcükler ya da tamlamalarla ilişkilendirilerek protestolar yerine kutlamaların yapıldığı demokratik bir şehir olarak sunulmaktadır. Kutlamaların büyüklüğü ise ana metinlerde İstanbul ile birlikte kullanılan zaman zarfları veya sayı

sıfatlarıyla vurgulanmaktadır. Ayrıca *Bild* gazetesinin bu haberlerde bazı Alman ve Türk politikacılarının konuya ilişkin görüş ve açıklamalarına doğrudan anlatım kipinde yer vererek İstanbul'u olumlu bir anlam ağı tarafından desteklediği belirlenmiştir. İlgili haberlerdeki Türkiye-İstanbul ilişkisinin, kültürel düzlemde örtük yinlemeler ve koşul bildiren tümceler aracılığıyla kurulduğu saptanmıştır. Bu bağlamda İstanbul ve Türkiye bir bütün olarak yansıtılmaya çalışılarak İstanbul'a yüklenen olumlu anlamlar Türkiye'ye aktarılmıştır. Yapılan çözümlemede *Bild* gazetesinde yerel seçimler sonrasında Türkiye hakkında daha ılımlı bir söylemin üretilmeye başladığı ortaya çıkarılmıştır. Bu bulgu Alman medyasında Türkiye hakkında olumsuz bir söylem kurgulandığına işaret eden diğer dilbilimsel söylem çalışmalarından elde edilen sonuçlarla farklılık göstermektedir (Mora, 2009: 621-622; Schau, 2009: 5-6; Türk, 2012: 101; Olszok, 2017: 61).

Sonuç olarak bu çalışma bize Alman basınından Türkiye'ye bakışın halen olumsuz olmadığını, sanılan aksine Türkiye'deki siyasi gelişmelere göre değişmeye başladığını göstermektedir. Ayrıca bu çalışma, bir söylem üretim aracı olarak medyanın, benimsediği ideoloji ve kendi oluşturduğu söylemler üzerinden her hangi bir konu hakkında istediği gerçekliği kurgulayabileceğini, meşrulaştırabileceğini ve gerektiğinde değiştirip yeniden üretilabileceğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Arens, W. (2002). *Contemporary advertising* (8. Baskı.). New York, NY: Mc. Graw Hill Inc.
- Baykal, N. (2010). 6'ya 5 mi, 10'a 1 mi?: Politik söylem çözümlemesi. *Dilbilim Araştırmaları*, 2010/2, 1-17.
- Brinker, K. (1997). *Linguistische Textanalyse: Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden*. Berlin, DE: Erich Schmidt Verlag.
- Burger, H. (2005). *Mediensprache eine Einführung in Sprache und Kommunikationsformen der Massenmedien*. Berlin, DE: De Gruyter.
- Devran, Y. (2010). *Haber söylem ideolojisi*. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Fairclough, N. (1989). *Language and power*. New York, NY: Longman.
- Fairclough, N. (1995). *Discourse and sociocultural change*. New Jersey, NJ: John Wiley & Sons.
- Fairclough, N. (2001). The dialectics of discourse. *Textus*, XIV(2), 231-242.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London, UK: Routledge.
- Fairclough, N. (2012). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London, UK: Routledge.
- Fasel, C. (2008). *Textsorten (Wegweiser Journalismus)*. Konstanz, DE: UVK.
- Foucault, M. (1978). *The history of sexuality: An introduction*. New York, NY: Penguin.
- Foucault, M. (1983). *Sexualität und Wahrheit. Band 1: Der Wille zum Wissen*. Frankfurt am Main, DE: Suhrkamp.
- Foucault, M. (2006). *Sonsuza giden dil: Seçme yazılar 6* (I. Ergüden, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hackl-Rößler, S. (2006). *Textstruktur und Textdesign: Textlinguistische Untersuchungen zur sprachlichen und optischen Gestaltung weicher Zeitungsnachrichten*. Tübingen, DE: Gunter Narr Verlag.
- Hall, S., Lumney, B. ve McLennan, G. (1981). Politics and Ideology: Gramsci. Centre for Contemporary Cultural Studies (Ed.), *On Ideology* (s.45-76). London, UK: Routledge.
- Halliday, M. A. K. (2004). *An introduction to functional grammar*. London, UK: Oxford University Press.
- Jäger, S. (2009). *Kritische Diskursanalyse: Eine Einführung*. Münster, DE: Unrast-Verlag.

- Jäger, S. ve Zimmermann, J. (2010). *Lexikon kritische Diskursanalyse: Eine Werkzeugkiste*. Münster, DE: Unrast Verlag.
- Keller, R. (2007). *Diskursforschung: Eine Einführung für SozialwissenschaftlerInnen (3. Baskı)*. Wiesbaden, DE: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Koçak, C. (1991). *Türk Alman ilişkileri (1923-1939)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kress, G. (2012). Multimodal discourse analysis. J. P. Gee ve M. Handford (Ed.), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis* (s. 35-50) içinde. London, UK: Routledge.
- Kruip, G. (1999). *Das "Welt"-Bild des Axel-Springer-Verlags: Journalismus zwischen westlichen Werten und deutschen Denktraditionen*. München DE: Oldenbourg Verlag.
- Link, J. (1992). Die Analyse der symbolischen Komponenten realer Ereignisse: Ein Beitrag der Diskurstheorie zur Analyse neorassistischer Äußerungen. S. Jäger & F. Januschek (Ed.), *Der Diskurs des Rassismus* (s. 37-52) içinde. Oldenburg, DE: OBST.
- Mills, S. (2007). *Der Diskurs: Begriff, Theorie, Praxis*. Tübingen, DE: A. Francke Verlag.
- Mora, N. (2009). Turkey and Turks in German media. *International Journal of Human Sciences*, Vol 6, Issue 2, 606-625.
- Olszok, M. (2017). *Das Türkeibild im deutschen Pressediskurs: die Berichterstattung über den Fall Deniz Yücel* (Yüksek lisans tezi). Johann Wolfgang Goethe Üniversitesi, Almanya.
- Özden, İ. (2013). *Türk gazetelerinde oluşan Almanya gerçekliği* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Schau, F. (2009). *Medien und Migration im Kontext türkischer Zuwanderer*. Norderstedt, DE: Grin Verlag.
- Türk, S. M. (2012). *Türkiye ve Türkler söylemi: Bild gazetesi örneği* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Van Dijk, T. (1993). Principles of critical discourse analysis. *Discourse & Society* Vol 4(2), 249-283.
- Van Dijk, T. (2007). Macro contexts. U. D. S. Lottgen ve J. S. Sánchez (Ed.), *Discourse and International Relations* (s. 3-26) içinde. Bern, DE: Lang Verlag.
- Van Dijk, T. (2011). Discourse and Ideology. T. V. Dijk (Ed.), *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction* (s. 380-407) içinde. Los Angeles, LA: Sage Publishing.
- Van Dijk, T. (2013). Ideology and discourse. M. Freedman, L. T. Sargent ve M. Stears (Ed.), *The Oxford Handbook of Political Ideologies* (s.175-196) içinde. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Van Dijk, T. (2015a). Critical discourse analysis. D. Tannen, H. E. Hamilton ve D. Schiffrin (Ed.), *The Handbook of Discourse Analysis* (s. 466-485) içinde. Victoria, CA: Blackwell Publishing.
- Van Dijk, T. (2015b). Ideology. G. Mazzoleni (Ed.), *The International Encyclopedia of Political Communication* (s. 1-11) içinde. London, UK: Wiley-Blackwell.
- Van Dijk, T. (2015c). Racism in the press. N. Bonvillian (Ed.), *Handbook of Linguistic Anthropology* (s. 384-392) içinde. London, UK: Routledge.
- Van Dijk, T. (2015d). Critical discourse studies: A sociocognitive approach. R. Wodak ve M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis (3. Baskı)*. (s. 63-85) içinde. London, UK: Sage.
- Wodak, R. (2015). Critical Discourse Analysis-Historical Approach. K. Tracey (Ed.), *The International Encyclopedia of Language and Social Interaction (1. Baskı)*. Newyork, NY: John Wiley & Sons.
- Yağcıoğlu, S. (2002). Eleştirel söylem çözümlemesi: Disiplinlerarası bir yaklaşım. S. Yağcıoğlu (Ed.), *1990 Sonrası Laik Antilaik Çatışmasında Söylemler - Disiplinlerarası Bir Yaklaşım* (s. 3-34) içinde. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

Bütüncede Yararlanılan Haberler

1. Mit Klagen Überzogen, (19, Ocak). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/mit-klagen-ueberzogen-parteikollegen-sammeln-fuer-erdogans-erzfeind-59491276.bild.html>
2. Şenyurt, S. (2019, 6 Şubat). Kommunalwahlen in der Türkei : Erdogan zittert um die Großstädte. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/kommunalwahlen-in-der-tuerkei-erdogan-zittert-um-die-grossstaedte-59944760.bild.html>
3. Türken-Präsident hat neue Feinde. (2019, Şubat). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/neue-feinde-erdogan-wettert-gegen-gemuese-terroristen-60118900.bild.html>
4. Kommunalwahlen in der Türkei. (2019, Şubat). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/erdogans-wahlkampf-tricks-an-allem-sind-immer-die-anderen-schuld-60293174.bild.html>
5. Rundumschlag kurz vor der Wahl. (2019, Mart). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/erdogan-droht-waehrungsspekulanten-ermittlungen-gegen-us-bank-60862636.bild.html>
6. Wahlkampf-Hammer!, (2019, Mart). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/wahlkampf-hammer-erdogan-will-hagia-sophia-zur-moschee-machen-60912886.bild.html>
7. Şenyurt, S. (2019, 3 Mart). Moschee-Hammer und Börsenbeben. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-praesident-erdogan-warum-er-wieder-auf-krawall-gebuerstet-ist-60915172.bild.html>
8. Morgen droht Schlappe bei Kommunalwahlen. (2019, Mart). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/kommunalwahl-in-der-tuerkei-boersen-beben-wird-zum-problem-fuer-erdogan-60951086.bild.html>
9. Aggressiver Wahlkampf. (2019, Mart). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/kommunalwahlen-am-sonntag-tuerkei-im-erdowahn-60954388.bild.html>
10. Şenyurt, S. (2019, 1 Nisan). Erdogans Innenminister Bestätigt vier Tote bei Kommunalwahl in der Türkei. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/kommunalwahl-zwei-wahlbeobachter-in-der-tuerkei-erschossen-60969732.bild.html>
11. Şenyurt S. ve Gülmen, M. (2019, 1 Nisan). Wahlbehörde Bestätigt. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/kommunalwahl-in-der-tuerkei-erdogans-partei-liegt-in-1-hochrechnung-vorn-60975336.bild.html>
12. Wahl-Update: Istanbul und Ankara bleiben bei der CHP. (2019, Nisan). Bild Zeitung Haber bültene. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/mehr-probleme-fuer-erdogan-usa-stoppen-kampfjet-lieferung-an-die-tuerkei-61004804.bild.html>

13. Akp Spricht von Wahlfälschung in Ankara und Istanbul. (2019, Nisan). Bild Zeitung Haber bülteni. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-wahl-erdogan-partei-wuetet-gegen-wahl-ergebnis-in-ankara-und-istanbul-61008550.bild.html>
14. Şenyurt, S. (2019, 4 Nisan). Nach Wahlschlappe. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/erdogan-nach-wahlschlappe-bei-tuerkei-wahl-komplett-abgetaucht-61029544.bild.html>
15. Niederlage bei Kommunalwahl. <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-erdogan-partei-will-macht-in-istanbul-nach-kommunalwahl-nicht-abgeben-1252822.bild.html>
16. Şenyurt, S. (2019, 17 Nisan). Jetzt Amtlich!. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/jetzt-amtlich-erdogan-partei-verliert-istanbul-61309640.bild.html>
17. Schech, R. (2019, 20 Nisan). Kommunalwahlen ändern politische Richtung in der Türkei. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/lgbt/2019/lgbt/ankara-tuerkisches-gericht-hebt-csd-verbot-auf-61367396.bild.html>
18. Şenyurt, S. (2019, 6 Mayıs). Erdogan setzt Wiederholung durch. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/2019/politik/erdogan-hammer-buergermeisterwahl-in-istanbul-wird-wiederholt-61722072.bild.html>
19. Şenyurt, S. (2019, 6 Mayıs). Istanbul hat große Bedeutung für Erdoğan. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/2019/politik/erdogan-hammer-buergermeisterwahl-in-istanbul-wird-wiederholt-61722072.bild.html>
20. Şenyurt, S. (2019, 7 Mayıs). Nächster Türkei-Hammer. 18. Şenyurt, S. <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-istanbul-wahl-annulliert-erdogan-setzt-buergermeister-ab-61735960.bild.html>
21. Wegen Kritik an Annullierung der Wahl. (2019, Mayıs). Bild Zeitung Haber bülteni. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-istanbul-wahl-annulliert-erdogan-geht-auf-unternehmer-los-und-droht-ihne-61766082.bild.html>
22. Bürgermeisterwahl in Istanbul. (2019, Mayıs). Bild Zeitung Haber bülteni. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-istanbul-erdogan-verbittet-sich-kritik-nach-wahl-annullierung-61847414.bild.html>
23. Bürgermeisterwahl wird wiederholt. (2019, Haziran). Bild Zeitung Haber bülteni. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-praesident-erdogan-zittert-vor-neuwahl-in-istanbul-am-sonntag-62739528.bild.html>
24. Şenyurt, S. ve Fabian, P. (2019, 23 Haziran). Akp verliert Istanbul. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/tuerkei-warum-erdogan-eine-neue-niederlage-bei-der-wahl-in-istanbul-droht-62802070.bild.html>
25. Şenyurt, S. ve Fabian, P. (2019, 24 Haziran). Tausende Menschen auf den Straßen. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/istanbul-wahl-eine-tuerkei-nach-erdogan-ist-moeglich-62826816.bild.html>

26. Reaktionen zur Wahl in der Türkei. (2019, Haziran). Bild Zeitung Haber bülteni. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/istanbul-wahl-reaktionen-zum-sieg-von-ekrem-imamoglu-62827302.bild.html>
27. Istanbul-Wahlsieger Ekrem Imamoglu. (2019, Haziran). Bild Zeitung Haber bülteni. Erişim Adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/istanbul-wahlsieger-imamoglu-wer-wird-erdogan-da-vielleicht-gefaehrlich-62830532.bild.html>
28. Schütz, S. (2019, 24 Haziran). Spektakulärer Wahlsieg der Opposition in Istanbul. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/buergermeisterwahl-in-istanbul-ist-die-niederlage-erdogans-ende-62830886.bild.html>
29. Özdemir, C. (2019, 24 Haziran). Ein Sieg für alle Menschen in der Türkei. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-inland/ex-gruenen-chef-cem-oezdemir-ein-sieg-fuer-alle-menschen-in-der-tuerkei-62843074.bild.html>
30. Şenyurt, S. (2019, 25 Haziran). Nach Debakel für Erdogan in Istanbul. Bild Zeitung. Erişim adresi: <https://www.bild.de/politik/ausland/politik-ausland/erdogans-erste-rede-kleinlaut-auftritt-nach-wahl-klatsche-in-istanbul-62860468.bild.html>